

zboží, jež nabyt bezelstně a za úplatu od obchodníka oprávněného s ním obchodovati, neb od toho, komu je vlastník svěřil, že se dosavadní vlastník zboží může hojiti jen na tom, kdo jest mu odpovědný, a že nárok na vrácení toho, co bylo plněno bez právního důvodu, musí ustoupiti. Žalobkyně namítá, že v souzené věci nelze užití této zásady, ježto prý tu nejsou podmínky § 367 obč. zák. a čl. 306 obch. zák. Žalovaná prý v řízení prvé stolice ani netvrdila, že nabytá vlastnictví k dobytku, který koupila od Arnošta K., a že nebyla při dojednání kupu s ním bezelstná. Její námitky nejsou však odůvodněny. Žalovaný přednesl již v řízení prvé stolice, že byl od roku 1925 v obchodním spojení s Arnoštem K., který byl obchodník s dobytkem, že K. i v době, když byl obchodním zástupcem žalující firmy, obchodoval s dobytkem dále též na vlastní jméno a vlastní účet a že tímto způsobem prodal žalovanému také dobytek, o nějž v souzené rozepři jde. Tento přednes žalované firmy a zjištění, která prvý soud v příčině jejího přednesu učinil, byly dostatečným skutkovým podkladem pro řešení právní otázky, zda a pokud jest dotčen nárok vyvozovaný z bezdůvodného obohacení nabytím vlastnictví podle § 367 obč. zák. a čl. 306 obch. zák., a odvolací soud musel nadhozenou otázku řešiti, když žalobkyně v oprávněném řízení opřela žalobní nárok v podstatě již jen o bezdůvodné obohacení žalované firmy. Po právní stránce byla věc v té příčině odvolacím soudem správně posouzena. Podle zjištění nižších soudů dala žalobkyně Arnoštu K-ovi na nákup dobytka peníze, které jí vyúčtoval. Zda Arnošt K. byl obchodníkem oprávněným obchodovati s dobytkem, nebylo zjištěno. Avšak koupil-li Arnošt K., o němž žalobkyně tvrdila, že byl v jejích službách jako obchodní zástupce, za peníze, které mu žalobkyně jako svému zástupci za účelem nákupu a odeslání dobytka svěřila, dobytek jménem žalobkyně a pro ni, nutno i dobytek pokládati za věc svěřenou ve smyslu § 367 obč. zák. a čl. 306 obch. zák., neboť k pojmu svěřeni stačí, že zcizitel byl v držení věci s vůlí vlastníka. Koupil-li však jmenovaný obchodní zástupce K., nedbaje zákazu žalující firmy, dobytek vlastním jménem, nabyt k němu vlastnictví, které mohl přenést na žalovanou firmu. V příčině bezelstnosti žalované bylo zjištěno, že nevěděla, že K. nebyl oprávněn činiti obchody na vlastní účet. Hledíc na další zjištění nižších soudů, že K. uzavíral se žalovanou již před tím obchody jak jménem žalobkyně, tak jménem svým, nelze jí v případě, o nějž jde, přičítati obmyslnost (mala fides). Nebylo proto dovolání vyhověno.

Čís. 16339.

Komitent, jenž dal komisionářovi (bankovnímu závodu) příkaz k prodeji cenných papírů, není oprávněn odstoupiti od smlouvy a odpřítí dodání cenných papírů proto, že nebyl komisionářem podle zvyklostí v bankovním obchodě s cennými papíry písemně zpraven o prodeji.

Třebaže smlouva komisisní o prodeji cenných papírů nebyla sjednána na pražské burse ani nebyla uzavřena s odvoláním se na její zvyk-

losti, platí přece pro prodej a pro dobu jejich dodání podmínky pro obchod s cennými papíry na pražské burse, na níž dal komisionář prodej provést komisionářským substitutem.

Význam předčasné exekuční koupě nastalé proto, že byl prohlášen konkurs na jmění komisionáře, pro povinnost komitentovu k dodání cenných papírů podle bursovních podmínek v pozdější době.

(Rozh. ze dne 29. září 1937, R II 175/37.)

Dne 21. listopadu 1935 dal žalovaný bankovnímu závodu protokolované firmy A. S. v B. příkaz, aby jako komisionářka prodala 75 akcií určitého podniku, a to: 25 akcií po 415 Kč, dalších 25 po 420 Kč a zbývajících 25 akcií po 425 Kč. Příkaz ten byl přijat. Tvrdě, že bankovní závod, o nějž jde, dal s péčí řádného kupce neprodleně provést příkaz žalovaného prostřednictvím bankovního závodu N. a spol. v Praze — protože cenné papíry měly být prodány na pražské burse cenných papírů —, a to na jméno komisionáře a na účet žalovaného za souhlasu žalovaného, dále že uvedený pražský bankovní závod jako komisionářský substitut prodal dne 23. listopadu 1935 na pražské peněžní burse prostřednictvím přísežného sensála L. S. 50 akcií po 420 Kč a 25 dalších akcií po 425 Kč, že uskutečnění prodeje dne 25. listopadu 1935 oznámila firma A. S. žalovanému telefonicky uzavření prodeje a za účelem splnění tohoto obchodu požádala žalovaného, aby ihned 75 prodaných akcií dodal, upozornivši jej na to, že dle usancí pražské bursy mají být tyto akcie dodány do 3 dnů, a že žalovaný přes veškeré urgencye a upozornění odepřel akcie vydati, takže musily být podle zvyklostí pražské bursy exekučně koupeny, avšak za cenu vyšší, ježto mezitím kurs akcií, o něž jde, stoupl, domáhá se žalující správce konkursní podstaty firmy A. S. na žalovaném zaplacení 5.694 Kč s přísl. Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a uložil prvnímu soudu, aby po právní moci zrušujícího usnesení dále jednal a znovu rozhodl. Důvody: Jde o to, zda bankovnímu závodu firmy A. S. vznikla škoda tím, že žalovaný odepřel dodat cenné papíry, k jejichž komisionářskému prodeji dal příkaz. Prvý soud neuznal žalobní nárok za důvodný proto, že firma A. S. neuvědomila žalovaného řádně písemně o provedení prodeje akcií na burse, zejména též o lhůtě dodací a o exekuční úhradě prodaných papírů, takže škoda vzniklá exekuční koupí za značně vyšší kurs nebyla zaviněna žalovaným, a že ten není povinen k náhradě škody. Svoje stanovisko odůvodňuje procesní soud tím, že podle posudku znalce Dr. K. měl být žalovaný uvědoměn o odprodeji akcií písemně, při čemž měly být uvedeny i bližší okolnosti, t. j. druh papírů, počet, kurs atd. Kromě toho také nebyla dána žalovanému písemná zpráva o exekuční úhradě resp. výzva, do které doby má složit papíry. Podle názoru prvního soudu se uzavření sporného obchodu řídí podmínkami pro obchod s cennými papíry na pražské burse a jejími zvyklostmi a dle posudku znalce Dr. K. jest se v souzeném případě řídit výhradně uvedenými bursovními zvyklostmi. Odvolací soud s tímto názorem nesou-

hlasí. Nejde tu o obchodní usance ve smyslu § 279 obch. zák. Takové obchodní zvyklosti totiž jsou pouhou pomůckou vykládací pro projevy stran. Než v případě, o který ve sporu jde, jest nesporné, že žalovaný dal bankovnímu závodu firmy A. S. dne 21. listopadu 1935 příkaz k odprodeji určitých akcií, a to 25 kusů po 415 Kč, 25 kusů po 420 Kč a 25 kusů po 425 Kč, a že řečený bankovní dům příkaz provedl. Dále jest nesporno, že žalovaný uvedené cenné papíry nedodal ani firmě A. S., ani bankovnímu závodu N. a spol. v P., který na příkaz firmy A. S. obstaral prodej dotčených akcií na pražské burse. Za toho stavu je zřejmé, že bankovní dům A. S. příkaz žalovaného úplně provedl a že žalovaný byl povinen složit papíry a že té své povinnosti nedostál. Otázka řádného písemného uvědomění tak, jak znalec se o tom zmiňuje, se tedy netýká již uzavření právního jednání, nýbrž pouze notifikace jeho provedení. Pouhý nesprávný postup při tomto oznámení nemůže tudíž mít v zápětí neplatnost právního jednání, a nemůže proto zprostiti žalovaného povinnosti plynoucí ze smlouvy a k náhradě škody pro její nesplnění. Tak by tomu mohlo býti jen tehdy, kdyby zvláštní smluvní nebo zákonné ustanovení k tomu žalovaného opravňovalo. Takovýto ustanovení však není. Bursovní usance, o nichž se znalecký posudek zmiňuje, platí však jen pro členy bursy resp. pro toho, kdo se jim podrobil. V souzené věci však není tvrzeno ani dokázáno, že by se smluvci podrobili bursovnímu zvyklostem. Nemůže proto býti vzato za podklad rozsudku, že bursovní usance platí pro poměr, o nějž ve sporu jde. Jelikož bankovní dům A. S. provedl příkaz, který mu byl dán, bylo pouze na žalovaném, aby i on splnil svoji povinnost, totiž, aby dodal cenné papíry. Nebyl arci povinen, aby cenné papíry dodal přímo firmě N. a spol. v P., neboť s ní nebyl v přímém obchodním spojení. Byl však povinen dodat papíry svému smluvci anebo mohl tak učiniti i tím způsobem, že by byl papíry zaslal přímo firmě N. a spol. v P., když firma A. S. v té příčině žalovaného instruovala. Prvý soud výslovně nezjišťuje, že žalovaný byl též ústně resp. telefonicky firmou A. S. vyzván, aby papíry složil. V tom směru však přihlíží odvolací soud k výpovědi svědka Evžena L., podle které zjišťuje, že svědek jako úředník firmy A. S. dne 25. listopadu 1935 výslovně telefonicky uvědomil žalovaného, že příkaz k prodeji shora uvedených cenných papírů byl již prostřednictvím firmy N. a spol. v P. proveden a že žalovaný má ihned uvedené cenné papíry složit, a to buď u firmy A. S., anebo u firmy N. a spol. v P., a že žalovaný tak neučinil, prohlásiv, že papíry nedodá. Rovněž se ukázalo lichým tvrzením žalovaného, že odvolal příkaz k prodeji. Jest ovšem patrné z příkazu samého, že příkaz byl odvolatelný, čímž se ovšem rozumělo právo žalovaného odvolati příkaz, dokud nebyl proveden. Odvolání se však nestalo. Je-li tomu tak, nutno usuzovati, že žalovaný dobře věděl, že má složit papíry, k jejichž prodeji dal příkaz a které byly prodány. Mohl by odepřít splnění povinnosti k složení jen tehda, kdyby nebyl příkaz proveden správně. Tomu však tak není, jak viděti ze znalecova posudku, neboť cenné papíry byly prodány ještě lépe, než si žalovaný při udělení příkazu vymínil. Ježto jest nesporno a vyplývá i z posudku znalce

Dr. K., že dotčené papíry, o které běží, v kursu stoupaly, byla způsobena firmě A. S. značná škoda, záležící v tom, že byla povinna uhraditi po provedené exekuční úhradě příslušnou hodnotu firmě N. a spol. v P., která jí podle žalobcova tvrzení připsala k tíži ony částky, které vyplývaly z kursovní difference mezi dnem prodeje a mezi dnem exekučního nákupu cenných papírů. K tomu dále přistupují ještě výlohy prodeje a nákupu. Z toho, co uvedeno, jest viděti, že nedostatek písemného oznámení o povoleném odprodeji nemá v zápětí, že žalovaný vůbec neodpovídá za to, že papíry nedodal. Co se týká lhůty, do které žalovaný měl papíry složiti, uvádí znalec, že papíry měly býti složeny nejpozději 5. prosince 1935, kdežto firma N. a spol. v P. provedla exekuční náhradu již 29. listopadu resp. 2. prosince 1935, a to proto, že na jmění firmy A. S. byl dne 28. listopadu 1935 prohlášen konkurs. Jest ovšem správné, že žalovaný nemůže býti odpověden za to, že na jmění dotčené firmy byl prohlášen konkurs. Avšak naproti tomu nemůže z toho, že došlo ke konkursu, vyvozovati nesplnění své smluvní povinnosti. Vždyť žalovaný již 25. listopadu 1935 kategoricky odepřel složiti papíry. Proto vznikla-li škoda, má žalobce právo na její náhradu. Že by pro vyhlášení konkursu mělo složení akcií v zápětí naprostou jejich ztrátu, jak tvrdí žalovaný, jest domněnka ničím neodůvodněná. Ostatně mohl se žalovaný tomu nebezpečí snadno vyhnouti tím, že by akcie složil přímo u firmy N. a spol., jak jí to naznačil svědek I. Kdyby byl žalovaný složil akcie ihned, nebyla by firma A. S. poškozena. Není také sporu o tom, že žalovaný nesložil papíry ani 5. prosince 1935, a je nepochybné, že i 5. prosince 1935 byl kurs akcií vyšší než v době provedení příkazu. Odpovídá tudíž žalovaný za to, že papíry nebyly složeny a že firma A. S. utrpěla jeho jednáním škodu. Hledíc na vyličené jeho počínání jde k jeho tíži, že došlo po prohlášení konkursu k exekuční úhradě. Žalovaný měl po výzvě neprodleně složiti papíry a měl-li o určitých podrobnostech pochybnosti, měl se bliže informovati. Firma A. S. již nemusila podávati další zprávu, když žalovaný kategoricky odepřel dodati papíry. Ježto, jak uvedeno, neplatily tu bursovní zvyklosti, měly býti papíry dodány ihned. Hledíc na to a na uvedené odepření nebylo ani zapotřebí, aby byla žalovanému podána písemná zpráva o provedené exekuční úhradě. Rovněž nepadá na váhu, že žalovaný byl písemně vyzván k náhradě škody až dopisem správce konkursní podstaty ze dne 4. prosince 1935 a že v něm bylo nesprávně uvedeno, že bylo prodáno jen 50 akcií a že nebyl správně udán jejich kurs. Nebylo také zapotřebí, aby žalobce dal žalovanému nějakou dodatečnou lhůtu k plnění, když žalovaný odepřel vůbec dodati papíry. Jest tudíž zřejmé, že firmě A. S. vznikla škoda, a to tím, že jí byla u firmy N. a spol. v P. připsána k tíži kursovní difference po provedené exekuční úhradě s připsáním nákladu spojeného s prodejem a nákupem. Je proto žalobní nárok důvodem po právu. Pro odchýlný právní názor prvního soudu v otázce užití obchodních resp. bursovních zvyklostí na souzený případ nezabýval se první soud zjišťováním výše škody, takže nebyly vzaty na přetřes pro rozhodnutí důležité skutečnosti. Bylo proto napadený rozsudek podle § 496 č. 3 c. ř. s. zrušiti a věc vrátiti prvému

soudu, aby po právní moci a doplnění řízení zjištěním výše škody znovu rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalovaného.

Důvody:

Rekursní výtky nesprávného právního posouzení věci nejsou oprávněny. V právním poměru mezi firmou A. S. a žalovaným neplatí podmínky pro obchod s cennými papíry na pražské burse. Tyto podmínky platí podle § 1 pro veškeré obchody s cennými papíry, sjednané na pražské burse nebo s odvoláním se na její zvyklosti, pokud smluvci při sjednání obchodu neujednali výslovně něco jiného. Obchod mezi firmou A. S. a žalovaným nebyl sjednán na pražské burse ani nebyl uzavřen s odvoláním se na její zvyklosti, jak jasně vychází najevo z listin, jež byly vystaveny o uzavření obchodu. Znalec ve svém posudku mylně vychází z opačného stanoviska a odvolací soud právem nedbal po této stránce podaného posudku.

I když je zvyklostí v bankovním obchodu, že banky podávají svým komitentům písemné zprávy o provedení prodeje cenných papírů, nemůže míti nedostatek písemného uvědomění v souzeném případě v zápětí, že žalovaný byl oprávněn od smlouvy, uzavřené s firmou A. S., odstoupiti anebo že žalovaný je zproštěn odškodňovací povinnosti za nesplnění smlouvy. Žalovaný byl telefonicky zpraven firmou A. S. o prodeji cenných papírů, měl právo žádati další — písemné — uvědomění, neměl však práva prohlásiti bez náležitého odůvodnění, že cenné papíry vůbec nedodá. Když se žalovaný, byv zpraven ústně, nevyslovil ihned, že trvá na písemném uvědomění a naprosto odepřel splnění smlouvy, jednal protiprávně, a je proto druhému smluvci povinný odškodněním; nedostatek písemné zprávy o prodeji za takovýchto okolností nemá již vlivu na tuto povinnost.

Nutno ovšem souhlasiti se stěžovatelovým názorem, že pro provedení prodeje a pro dobu dodání akcií jsou rozhodující podmínky pro obchod s cennými papíry na pražské burse, protože firma A. S. dala provéstí příkaz žalovaného na uvedené burse. Přesto není pro spor rozhodující, že podle oněch podmínek byla lhůta k dodání akcií stanovena do 5. prosince 1935 a že k předčasné exekuční úhradě došlo jen na základě konkursu firmy A. S., t. j. pro skutečnosti, jež vězí výhradně v osobě druhého smluvce. Žalovaný podle skutkového zjištění odepřel konečně již 25. listopadu 1935 dodání akcií, prohlásiv, že akcie vůbec nedodá, a proto nemá právního významu, že měl ještě lhůtu k dodání až do 5. prosince 1935. To, že k exekuční koupi došlo již 28. listopadu 1935, má právní význam jen potud, že by se žalovaný mohl právem dovolávat toho, že 5. prosince 1935 byl bursovní kurs prodaných akcií nižší než 28. listopadu a že by tedy škoda nebyla vznikla anebo jen v nižší částce, kdyby nebylo došlo ke konkursu firmy A. S. Po té stránce však nebyla učiněna rekursní výtky.